

**Кыргыз Республикасынын “Эл аралык жарандык авиация
чөйрөсүндөгү Конвенцияларга жана Протоколдорго кошулуу
жөнүндөгү” Мыйзамынын долбооруна
НЕГИЗДЕМЕ МААЛЫМКАТ**

1. Долбоордун максаттары жата милдеттери

Кыргыз Республикасынын “Эл аралык жарандык авиация чөйрөсүндөгү Конвенцияларга жана Протоколдорго кошулуу жөнүндөгү” Мыйзамынын долбоору 2016-жылдын 22-сентябрындагы БУУ Коопсуздук Кеңешинин 7775-отурумунда кабыл алынган S/RES/2309 (2016) Резолюциясын, Эл аралык жарандык авиациянын уюмунун Ассамблеясы жана терроризмге каршы күрөшүү боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына имплементациялоо зарыл болгон башка эл аралык документтерди аткаруу максатында даярдалды.

2. Бяндoo бөлүгү

Эл аралык жарандык авиацияга карата мыйзамсыз актылар менен күрөшүү жөнүндө конвенциясы (2010-жылдын 10-сентябрында Пекин шаарында кол коюлган – мындан ары Пекин конвенциясы).

Пекин конвенциясы 1971-жылдын 23-сентябрында Монреал шаарында кол коюлган “Жарандык авиация коопсуздугуна каршы багытталган мыйзамсыз актылар менен күрөшүү жөнүндөгү Конвенциясын” жана 1988-жылдын 24-февралында Монреал шаарында кол коюлган 1971-жылдын 23-сентябрында Монреал шаарында кол коюлган “Жарандык авиация коопсуздугуна каршы багытталган мыйзамсыз актылар менен күрөшүү жөнүндөгү Конвенциясын толуктоочу “Эл аралык жарандык авиацияны тейлеген аэропорттордогу мыйзамсыз зомбулук аракеттери менен күрөшүү жөнүндөгү Протоколу (Кошумча Протокол)” бекемдейт жана жаңылайт.

Жарандык авиация үчүн жаңы жана келип чыгуучу коркунучтарды жараткан бир катар иш аракеттерди, анын ичинде аталган кылмыштарды даярдоо боюнча айрым аракеттерди криминалдаштыруу аркылуу бул документ мамлекеттердин бул кылмыштардын алдын алуу, ошондой эле аларды жасагандарды сот тартибинде куугунтуктоо жана жазалоо жөндөмдүүлүгүн жогорулатат. Конвенция терроризмге каршы күрөшүү тутумунун дүйнөлүк келишимин бекемдетүү жолу менен Бириккен Улуттар Уюмунун Глобалдуу контртеррордук стратегиясынын ишке ашуусуна өбөлгө түзөт.

Пекин Конвенциясынын негизги жаңылыгы болуп жарандык авиация коопсуздугуна каршы багытталган кылмыштардын кеңейтилген тизмеги аталат.

Конвенцияда “мыйзамсыз жана атайын” жасалган кылмыштар катары кабыл алынган актылардын (иш аракеттердин) жаңы түрлөрү бекитилди.

Аба кемесин мыйзамсыз басып алуулар менен күрөшүү тууралуу Конвенциясын толуктоочу Протоколу (2010-жылдын 10-сентябрында Пекин шаарында аткарылган мындан ары – Пекин протоколу).

Жарандык авиациянын эл аралык уюмунун (мындан ары – ИКАО) катчылыгы тарабынан жарандык авиациянын жаңы келип чыгуучу коркунучтары менен байланышкан аспекттер боюнча укуктук изилдөөлөр жүргүзүлгөн. Бул иликтөөлөрдүн жыйынтыгы боюнча пайда болгон коркунучтардын, атап айтканда электрондук, химиялык каражаттарды ошондой эле аба кемелерин курал катары пайдалануу менен кол салуу сыяктуу коркунучтарга байланыштуу Токио, Гаага жана Монреал Конвенциясына өзгөртүүлөрдү киргизүү зарылдыгы тууралуу чечим чыгарылды. Конвенциянын маалыматтары мамлекеттер тарабынан кенири пайдалануусуна карабастан алар эл аралык жарандык авиация жаатында пайда болуучу жаңы коркунучтарды жетишерлик деңгээлде жөнгө салбайт. ИКАО эгидасынын алдында 2010-жылы Пекинде аба укугу боюнча Эл аралык Конференция өткөрүлдү (Аба коопсуздугу боюнча дипломатиялык конференция). Пекин протоколу Пекин Конвенциясынан айырмаланып, жарандык авиация коопсуздугуна каршы багытталган актылардын тизмегин кеңейтпейт, бирок Гаага Конвенциясы сыяктуу мындай актылардын бирине – аба кемелерин мыйзамсыз басып алууга каршы күрөшүү максатын көздөйт.

Пекин протоколунун жанылыгы катары, кылмыш катары эсептелген аба кемесин мыйзамсыз басып алуу жолдорун толуктоо эсептелет. Андыктан, Пекин протоколуна ылайык, эгерде адам аба кемесин зомбулукжолу менен, зомбулук көрсөтөм деп коркутуу же коркутуунун башка түрү аркылуу гана эмес, ошондой эле ар кандай техникалык каражаттарды колдонуу жолу менен мыйзамсыз басып алса, кылмыш жасады деп эсептелет.

Пекин конвенциясында жана Пекин протоколунда бекитилген маанилүү жобо-бул саясий кылмыш же саясий кылмыш менен байланышкан кылмыш же саясий себептерден улам келип чыккан кылмыш жөнүндө гана берүү же өз ара жардам берүү өтүнүчү четке кагылбайт.

Бирок, эгерде мындай берүү ошол адамды расасына, улутуна, туткан динине, саясий көз карашына, этностук тегине байланыштуу соттук куугунтуктоо же жазалоо максатын көздөйт деген олуттуу негиздер бар болсо, өткөрүп берүүдөн баш тартылышы мүмкүн.

Пекин конвенциясы жана Пекин протоколу аларда каралган кылмыштарды жасоого көмөктөшкөн юридикалык жактардын

жоопкерчилигине тиешелүү жоболорду бекиткен (мисалы, каржылоо жолу менен).

Ар бир катышуучу-мамлекет өзүнүн ички укугунун принциптерине ылайык өзүнүн аймагында турган же анын мыйзамдары боюнча түзүлгөн юридикалык жакты ушул юридикалык жакты башкарууга же аны көзөмөлдөөгө жооптуу жеке жак тарабынан кылмыш жасаган учурда жоопкерчиликке тартуу үчүн зарыл чараларды көрө алат.

Конвенцияны өзгөртүүчү аба кемесинин бортунда болгон кылмыштар жана кээ бир актылар тууралуу Протокол (2014-жылдын 4-апрелинде, Монреалда аткарылган – мындан ары Монреаль протоколу).

Аба кемелеринин же анын бортундагы адамдардын же мүлктүн коопсуздугуна коркунуч келтирген аба кемелеринин бортунда тартипсиз жүрүм-турум учурларынын санынын өсүшүнө жана олуттуулугунун жогорулашына байланыштуу, 1963-жылдын 14-сентябрында Токиодо кол коюлган, аба кемелеринин бортунда жасалган кылмыштар жана кээ бир башка актылар жөнүндө конвенцияны өзгөрткөн Протокол иштелип чыккан.

Монреаль протоколу аба кемелериндеги тартипсиз жүрүм-турумга байланыштуу инциденттердин көбөйүшүнө байланыштуу мамлекеттердин тийиштүү кылмыштарга жана актыларга карата юрисдикцияны конуучу мамлекетке жана эксплуатациялоочу мамлекетке жайылтуу мүмкүнчүлүгүн дээрлик кеңейтет.

Монреаль протоколу ошондой эле дүйнө жүзү боюнча авиациялык коопсуздук жоболорун бекемдөөгө өбөлгө түзөт, анткени анда борттогу коопсуздук кызматкерлерин жана аларды коргоо чараларын так укуктук таануу камтылган. Өзүнүн а40-28 резолюциясында (С кошуу) жана а40-11 резолюциясында (В кошуу) ИКАО Ассамблеясы муну жасай элек бардык мамлекеттерди ушул Протоколду ратификациялоого/кошулууга чакырат.

Андыктан, Пекин конвенциясы жана Пекин протоколу эл аралык коомчулуктун авиациялык коопсуздукту камсыз кылуу үчүн укуктук базаны модернизациялоо боюнча биргелешкен аракеттеринин натыйжасы болуп саналат. Жарандык авиация үчүн жаңы жана келип чыгуучу коркунуч болгон бир катар актыларды, анын ичинде кылмыш жасоого даярдануу боюнча белгилүү бир аракеттерди кылмыш жазасына тартуу менен, алар мамлекеттердин бул кылмыштардын алдын алуу жана ушул сыяктуу кылмыштарды жасагандарды сот тартибинде куугунтуктоо жана жазалоо маселелеринде потенциалын бекемдейт. Пекин конвенциясы жана Пекин протоколу ошондой эле Бириккен Улуттар Уюмунун 2006-жылдын 8-сентябрында кабыл алынган глобалдык терроризмге каршы стратегиясын ишке ашырууга көмөктөшөт, анткени алар терроризмге каршы келишимдердин глобалдык режимин бекемдейт.

Ошону менен бирге эл аралык укуктун ролун белгилеп жана көптөгөн мамлекеттердин аба кемелеринин бортунда тартипсиз жүрүм-турумга бөгөт коюу жана тийиштүү тартипти жана тартипти калыбына келтирүү максатында бири-бирине жардам көрсөтүү каалоосун таанып, ошондой эле аба кемелеринде жана аба транспортунун жердеги объекттеринде авиациялык коопсуздукту жана коомдук тартипти чыңдоо боюнча иштерди жүргүзүп, жүргүнчүлөрдүн, экипаж мүчөлөрүнүн, персоналдын жана жалпысынан калктын коопсуздугун бузуу коркунучун азайтуу максатында жогоруда көрсөтүлгөн мыйзам долбооруна кошулуу зарыл деп эсептейбиз.

Учурда авиациялык коопсуздук кеңири мааниде каралууда. Бул түздөн-түз аба кемесинин же башка жарандык авиация объекттеринин коопсуздугуна каршы багытталган кылмыштарга, ошондой эле жарандык авиацияны туура эмес пайдаланууга байланыштуу кылмыштарга гана тиешелүү эмес. Мисалы, үчүнчү жактардын өмүрүнө, ден соолугуна, мүлкүнө, айлана-чөйрөгө ж. б. зыян келтирүү максатында аба кемесин колдонуу.

3. Мүмкүн болуучу социалдык, экономикалык, укуктук, укук коргоочулук, гендердик, экологиялык, коррупциялык кесепеттердин божомолдору

Бул долбоорду кабыл алуу социалдык, экономикалык, укуктук, укук коргоочулук, гендердик, экологиялык, коррупциялык кесепеттерге алып келбейт.

4. Коомдук талкуунун жыйынтыктары жөнүндө маалымат

Бул долбоор Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин сайтына жүктөлдү жана Кыргыз Республикасынын улуттук коопсуздук мамлекеттик комитети менен алдын ала макулдашылды.

5. Долбоордун мыйзамдарга ылайык келишине талдоо жүргүзүү

Берилген долбоор Кыргыз Республикасынын мыйзам ченемдерине карама-каршы келбейт. Андыктан, Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган, белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимдерге ылайык Кыргыз Республикасынын милдеттенмелерин аткаруу үчүн жогоруда аталган конвенцияларга жана протоколдорго кошулуу зарыл.

6. Каржылоо зарылдыгы жөнүндө маалымат

Бул тескеменин долбоорун кабыл алуу, республикалык бюджеттен кошумча каржы сарптоого алып келбейт.

7. Жөнгө салуучулук таасирин талдоо жөнүндө маалымат

Берилген долбоор жөнгө салуучулук таасирине талдоо жүргүзүүнү талап кылбайт, анткени ишкердикти жөнгө салууга багытталган эмес.

Директордун милдетин
убактылуу аткаруучу

Д.К. Бостонов